

Alsócsinger: személyszállító „fakaruszok” az '50-es években. Előtérben a Krypton-lakások.

zik a még szokatlan technika. Eredménye egyelőre annyi, hogy érdemes ez irányban a kutatásokat folytatni. Az első Becorit típusú acéltámmal biztosított frontfejtést 1958-ban indítják Jókai Bányán, majd más típusú egyedi támokkal széleskörű alkalmazást nyerne a medence bányáiban. A kezdeti súrlódásos támokat korszerűbb félhidraulikus, majd hidraulikus támokra cserélik. A jövesztést is korszerűsítik. Nagyobb teljesítményű kaparók mellett kiszorul a robbantás és kézi jövesztés, valamint a helyenként még alkalmazott réselógép. Helyettük gyalukkal egy- és kéttárcsás maróhengerekkel lényeges teljesítménynövelést lehetett elérni. A fejlődés nem rekedt meg ezen a szinten. 1964-ben Jókai Bányán I-es telephez beszerelik az angol Dobson cég 3+2 támból álló önjáró egységeit. A következő évben Ármin akna egyik fejtését is hasonló egységekkel szerelik fel. A jövesztést maróhengerekkel végzik.

A telepek eltérő talp és főtéviszonyai, valamint egyes területek korábbi öregműveletei miatt újabb önjáró biztosítószerkezetekkel kísérleteznek.

Így Jókain Swarz-Wild (NSZK), KM-87 E típusú (szovjet), Padragon Gullick (angol) egységekkel kísérleteznek a '60-as évek végén, és a '70-es évek elején. Kossuth akna 1981. évi lefogyásáig megmaradt az egyedi acéltámmal használata mellett.

A '70-es évek elejétől a főtészénomlasztás „sikere” miatt, melyet 1967-től alkalmaztak Jókai Bányán először, ezek az önjárók kiszorulnak a medencéből, s mindhárom üzemben áttérnek az egyedi acéltámmal mellett alkalmazott fedőtészénomlasztásra.

A jövesztésnél kétkaparós megoldással, illetve kis Kóta-féle felrakóval, továbbá álló csúszdával kísérleteznek, azonban a módszerrel mégis a lapát és kapa volt a leghatékonyabb felrakó „gép”. E „technika” bár színvagyont illetően „nyereséges” volt, azonban az előrehaladás lassú, így a fejtések állapotára kedvezőtlen helyzetet jelentett. Változást és végső megoldást a Várpalotán gyártott és az 1981. évi vállalati összevonást követően fokozatosan bevezetett VHP típusú pajzsok hozták. E zárt biztosítási pajzsrendszert alkalmazásá tették homlokai csapolásra, illetve később a pajzsra kialakított terelő-elzáró nyitásával a fedőben levő 4–10 m-es telepösszlet leengedésére. A pajzsrendszereket elektrohidraulikus vezérléssel szerelték fel, és ma már a legkorszerűbb jövesztő egységek üzemelnek a fejtésben. Az ajkai medencében ezzel a rendszerrel soha nem látott teljesítményt értek el.

S hogy az elmúlt évek legnehezebb időszakait e medence átvészelte ennek a csak röviden érintett technikai fejlődésnek köszönhető. Köszönet illeti ugyanakkor azokat az egykori vállalati és üzemi szakembereket, akik ezeket bevezették és alkalmazták.

A gyors fejteselőrehaladás megkövetelte a vágathajtás korszerűsítését is. A gépesítés 1951-ben kezdődött, az Ajtai Zoltán-Szilárd József által kifejlesztett „F” típusú gépcsatlád F-4-es gépének beépítésével Kossuth aknában.

Ezt követték később a medencében az F-6 és F-8-as gépek. A fúró-robbantó jövesztéssel dolgozó munkahelyeken az '50-es években kifejlesztett Hidasi-féle gép korszerűbb változatát az EHOR-UNIVERSAL, elektrohidraulikus rakodógép ma is használják. Ma az AM-50 típusú vágathajtógép jelenti a medencében a korszerű technikát.

A szállítás területén is hasonló korszerűsítés, fejlődés követhető nyomon. A dolgozók munkahelyre juttatását, munkájuk megkönnyítését szolgálta a Kossuth aknai személyszállító akna megépítése. A nagy szintkülönbségeket, a ki-beszállítás meggyorsítását Ármin aknán lanovkával, személyszállító gumiszalaggal könnyítették meg. Padragon alsó-felső ági személyszállítószalagot építettek be a kolonári mezőben és az anyagbeadáson túl ezt a célt szolgálja a Beco-Bahn pálya is.

A '70-es évektől a földalatti termelési folyamatokat korszerű diszpécserszolgálat irányítja, amely érzékeli a váratlan gáz, tűz, vízveszély jelentkezését is. Megépítésétől kezdve, a minőségi és fogyasztói igényeknek megfelelően a Központi Osztályozó, később Előkészítőmű rendszerét is az idők során korszerűsítették. Új gépeket állítottak be az egyre romló szén minőségi javítására.

A bányamunkánál jelentkező veszélyek megelőzésére, elhárítására 1955-ben Jókai Bányán szervezik meg a medence Központi Bányamentő Állomását, amely 1965-től Ármin Bánya telephelyén kapott külön épületet. Állandó készenlétben tartott bevethető csapata a személy- és vagyonbiztonságot szolgálja.

Helyszűke miatt más egyéb és fontosnak is tartható fejlődésről nem tudunk megemlékezni. Így nem térhetünk ki a bánya életét meghosszabbító mezőpótló kutatásokra, és arra a felcsillanó reményre, amelyet a megtalált Ajka II. szénterület jelentett a 80-as évek közepén.

A medence dolgozóinak egyik legnagyobb szociális „juttatása” volt a '70-es években, hogy felszámolásra kerültek a felsőcsingeri és köleskepei bányatelepek. Az ott lakók új, korszerű lakásokba költözhetek a városban. Nem kevés azoknak a bányászoknak a száma, akiket anyagi támogatással segített a munkahelyük új lakás építéséhez, vagy vásárlásához.

A bányász hagyományok ápolása is folyamatosnak tekinthető ezekben az évtizedekben. A Bányász Zenekar mellett a Padragi Bányász Férfi Kórus, a Borostyán Kórus a '70-es években alakult meg, s a mai napig ébrentartói a szakma kulturális hagyományainak.

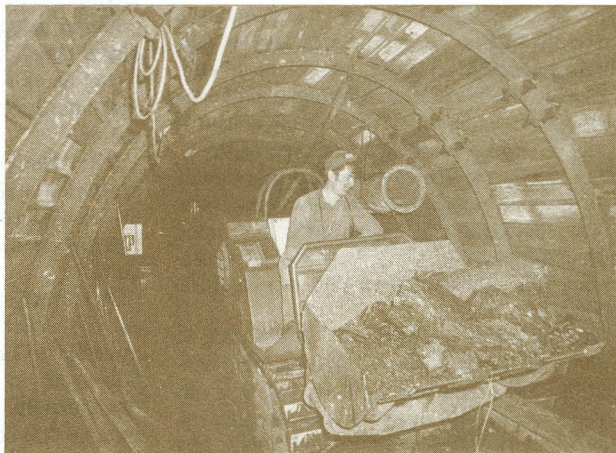
Hagyományápoló ünneppé lett a nemzetközi bányász közösség Borbála-napjának hazai megemlékezése, amelyet 1991-től Ajkán is megtartunk.

A 130 év bányamunkájának emlékeit őrzi a Bányászati Múzeum, amelyet 1965. augusztus 6-án, 30 éve avattak fel. Sok ezer látogatója ismerkedhetett meg ez idő alatt az ajkai bányász közösség nehéz, küzdelmes munkájával, azokat bemutató tárgyi emlékekkel és dokumentumokkal.

1993. dec. 2-től az idelátogatók már az erőmű közösségének történetét megismerve teljesebb képet kaphatnak a medence mai életéről, ha megtekintik a Bakonyi Erőmű Rt. Jubileumi Emlékházát is.

Az előzőekben vázolt fejlődéstörténet mögött az ajkai közösségnek a helyzetét komolyan érintő szervezeti változásokat is meg kellett élnie. A Közép-dunántúli Szénbányák Vállalat jogutódja – Várpalotával történt összevonás után a Veszprémi Szénbányák Vállalat lett 1981. ápr. 1-jétől. Az ajkai önálló bányauzemeket és a Központi osztályozót összevonták Ajkai Bányauzem néven.

1992-től a Veszprémi Szénbányák felszámolás alá került, amelynek következménye

EHOR típusú rakodógép.

lett, hogy 1993. április 1-jétől a bányauzemet a Bakonyi Erőmű Rt. integrálta. Ez már napjaink történelme.

E sorok írója a 130 év történelméből harminc évnek a megelőzője, ismerője, közreműködője, s szakmáján keresztül valamelyest alakítója is volt. Így talán nem tűnik személyeskedésnek, ha arra kéri az olvasókat, akik végigkövették e történetet, hogy tisztelettel adózunk együtt e nehéz munkát felvállaló bányászgenerációk munkájának. Életük, küzdelmes, nehéz munkájuk éltette és élteti még napjainkban is szűkebb környezetünk iparát. Mindennapjaink földberejített, nélkülözhetetlen energiáját szabadítják fel, s küldik felszínre. Az ajkai bányákat fenntartó bányász munkáját értékelni, s azokra a bányászgenerációkra emlékezni, akik e 130 évet „megírták” megtisztelő kötelességünk. S gondolatunk néhány perce e történet végén legyen azoké, akik e történelem legnagyobb vesztesei voltak, az ajkai bányászalδοzatoké.

Kozma Károly